

Altı Şapka-Altı Ayakkabı-Görüş Geliştirme

Altı Şapkalı Düşünme

Belli bir konuyu görüşmek, bir problemi çözmek ya da bir konuda karara varmak gereken toplantılarda, toplantıya katılanların genellikle daldan dala atladıkları, herkesin konuya farklı bir açıdan yaklaştığı gözlenir. Bu da çok fazla zaman kaybına ve sonuçların ortaya çıkmasında güçlüklerle neden olur. Altı Şapkalı Düşünme Tekniği düşünce ve önerilerin belirli bir düzen içinde sunulması ve sistematikleştirilmesi için kullanılan bir yöntemdir. “Şapkalar” düşüncelerin ayrıştırılması için kullanılan bir semboldür. Şapkaların rengi değiştiğinde rengin simgelediği düşüncelerin belirli bir düzen içinde sırasıyla aktarılması beklenir. Katılımcılara üzerinde görüşme yapacakları konu verilir. Tüm katılımcıların konuya yaklaşırken aynı şapkayı giymeleri yani konuya aynı şekilde yaklaşmaları istenir. Şapkaların renkleri aşağıda verilen düşünme yaklaşımlarını simgelemektedir .

✓ Beyaz Şapka: Net bilgiler (tarafsız şapka)

Görüşülen konu ile ilgili net bilgiler, sayılar, araştırmalar, kanıtlanmış veriler ortaya konur.

Hangi bilgilere sahibiz?

Hangi bilgiler eksik?

İhtiyacımız olan bilgiyi nasıl elde edebiliriz?

✓ Kırmızı Şapka: Duygular (duygusal, kişisel şapka)

Görüşülen konu ile ilgili olarak, kişilere hiçbir dayanağı olmadan hislerini söyleme şansı verir.

Bu olay, durum, öneri, sorun vb. hakkında neler hissediyorum, önsezilerim, izlenimlerim ne?

✓ Siyah Şapka: Tehlikeler (kötümser şapka, tedbir şapkası)

Konunun riskleri, gelecekte doğurabileceği problemler, eleştiriler ortaya çıkarılır. Bu önerinin bize zararları neler olabilir?

✓ Sarı Şapka: Avantajlar (iyimser şapka, yararlar şapkası)

O işin avantajları ortaya konulur. Getirileri göz önüne alınır. Bu olayın bize sağlayacağı çıkarlar, yararlar neler olabilir?

✓ Yeşil Şapka: Yaratıcılık (yenilikçi, üretken, alternatifler şapkası)

Konuyla ilgili alternatifler nelerdir: Yaratıcılık ön planda tutulur ve toplantıya katılanların yaratıcı olmaları teşvik edilir. Önemli olan fikrin saçma olup olmaması değil, orijinal, yeni, üretken olmasıdır. Bu konudaki değişik önerilerimiz neler olabilir?

✓ Mavi Şapka: Sonuçlar (serinkanlı, durum analizi, kontrol şapkası)

Düşünce sistematize edilir. Toplantının sonuçları ortaya çıkarılır ve özetlenir.

Ne oldu? (geçmiş)

Ne oluyor? (şimdi)

Sonra neler olmalı? (gelecek)

Katılımcılar şapkaları sırasıyla takarak düşünce ve önerilerini aktarırlar ve böylece toplantının hedeflerine ulaşması beklenir.

Altı Ayakkabılı Uygulama

Lacivert Resmi Ayakkabı

Gri Spor Ayakkabı

Turuncu Lastik Çizme

Pembe Terlik

Mor Binici Çizmesi

Kahverengi Yürüyüş Ayakkabısı

Görüş Geliştirme

Belirgin çelişkiler ve kutuplaşmış tutumlar içeren konuların öğretiminde, öğrenende tutumlar ve değerler geliştirmek amacıyla “Görüş Geliştirme” yöntemi uygulanabilir. Bu yöntem uygulamaya karar verildiğinde beş ayrı kağıda ince harflerle “Kesinlikle Aynı Fikirdeyim”, “Aynı Fikirdeyim”, “Kararsızım”, “Karşıyım” ve “Kesinlikle Karşıyım” yazılarak bu kağıtlar aralıklı olarak duvarlara asılır. Katılımcılara çelişkili bir konuda olası tutumların ya da yaklaşımların bulunduğu bir önerme verilir. Gruptan bu önerme ile ilgili görüşlerini belirten ifadenin yazılı olduğu kağıdın önüne durarak farklı görüşteki arkadaşlarına neden böyle düşündüklerini açıklamaları istenir. Tartışmalar sonucunda o önerme ile ilgili görüşü değişen öğrenci görüşü doğrultusunda yer değiştirebilir. Bu yöntemin uygulanmasında ele alınacak konular geçerli sayılabilecek farklı bakış açıları içermelidir. Ancak örneğin “soykırım ya da cinsel istismarın aktörel yönü” gibi konuların grup içinde tartışılması söz konusu değildir.(Gözütok, 2000). Aşağıda bu etkinlik ile ilgili örnek önermelere yer verilmektedir:

- ✓ Haklarda eşitlik sağlamanın en iyi yolu, yasalarda değişiklik yapmaktır.
- ✓ Ana-babalar çocuklarını nasıl isterlerse öyle yetiştirebilmelidirler.
- ✓ Ailede tüm kararların alınmasında herkes eşit söz sahibi olmalıdır.
- ✓ Ana-baba ve öğretmen çok zorunlu olduklarında çocuklarının önemli bir hatasını gördüklerinde onu dövme hakkına sahiptir.

Uyulacak Kurallar

- ✓ Konunun geçerli bir çelişki içermesi gerektiğini unutmayın.
- ✓ Toplumda geçmişte olmuş ya da devam etmekte olan çelişkilerin çözümü için uygulanan kuralların farkında olun.
- ✓ Eş zamanlı monologları engellemek için anlaşmazlıkların açık bir şekilde ortaya konmasını sağlayın.
- üzerinde anlaşmaya varılan ve varılamayan alanları belirleyin.
- ana konuları belirleyin.
- slogan kullanılmasından kaçının.

- konuları daha yüksek ve soyut düzeye taşımadan önce, somut yönlerin üzerinde konuşun.
- ✓ Fikirleri ortaya koyan kişilere değil fikirlerin kendisine karşı çıkın.
- karşıt fikri doğru olarak ve haksızlık etmeden ortaya koyun.
- siz de kendi fikriniz hakkındaki kuşkularınızı, zorlukları ve zayıf noktaları açıkça dile getirin.
- kanıtlara ve deneyimlere önem verin.
- diğerlerinin bakış açılarını anlamaya çalışın.
- ✓ Yeterli kanıt ortaya konması için kurallar koyun.
- ✓ İnsanların birbirlerinin fikirlerine saygılı davranmasını sağlayıcı yöntemler oluşturun.
- ✓ Kapanış için
  - sonuçları inceleyin
  - seçenekleri değerlendirin
  - alınan bir kararın değerini ve bundan elde edilecek yararları belirleyin.